

آموزش معلمان

۳

اشاره

در دو شماره‌ی گذشته‌ی مجله، فرایند برنامه‌ریزی درسی و تولید مواد آموزشی در نظام آموزش و پرورش فرانسه توضیح داده شدند. در این شماره، به موضوع مهم «آموزش معلمان» می‌پردازیم. در فرانسه، آموزش معلمان به عهده مرکزی مستقل به نام مرکز تحقیقات و آموزش معلمان است که به بخش دانشگاهی آموزش و پرورش وابسته است. آموزش‌های معلمان به دو بخش قبل از خدمت و ضمن خدمت تقسیم می‌شوند. آموزش‌های قبل از خدمت معلمان اهمیت بیش‌تری دارند و وقت و سرمایه‌ی زیادی در این باره صرف می‌شود تا متقاضیان خدمت در آموزش و پرورش، دانش و توانایی‌های لازم را کسب کنند و سپس به خدمت مشغول شوند.

آموزش قبل از خدمت

آموزش‌های قبل از خدمت معلمان، به قبل از استخدام آن‌ها مربوط است. تمام متقاضیان خدمت در آموزش و پرورش، در تمام دوره‌ها از پیش دبستان تا دبیرستان، باید مدارک

کارشناسی داشته باشند. این تصمیم از حدود دو دهه قبل گرفته شده است و از ۱۵ سال پیش تاکنون، تمام کسانی که در آموزش و پرورش استخدام شده‌اند، حداقل مدرک کارشناسی داشته‌اند. تمام متقاضیان ورود به

آموزش و پرورش، در دو مرحله آموزش می‌بینند و در یک آزمون ورودی شرکت می‌کنند. آزمون ورودی به دو صورت شفاهی و کتبی انجام می‌شود. مرحله‌ی اول آموزش: همه‌ی متقاضیان خدمت در آموزش و پرورش به

طور یکسان باید این دوره را که یک سال طول می کشد، بگذرانند. آموزش در این مرحله، برحسب تمایل متقاضی، به صورت حضوری و یا غیرحضوری صورت می گیرد. در پایان دوره، متقاضیان در آزمون ورودی شرکت می کنند. ملاک ورود به مرحله دوم آموزش، قبولی در این آزمون است.

محتوای آزمون برای متقاضیان به کار در دوره ابتدایی، شامل درس های عمومی و مشترک است. این آزمون ممکن است به وسیله برخی از مناطق آموزشی در کشور انجام گیرد. اما متقاضیان ورود به اشتغال در دوره متوسطه، در آزمون شرکت می کنند که شامل درس های عمومی و اختصاصی است و در سراسر کشور به طور یکسان و هم زمان اجرا می شود. محتوای آزمون ها ساده نیست، به طوری که معمولاً میزان قبولی داوطلبان بین $\frac{1}{2}$ تا $\frac{1}{3}$ است. در دوره متوسطه، میزان قبولی داوطلبان در رشته های گوناگون، متفاوت است. در برخی از رشته ها مثل فیزیک و یا رایانه، به علت کمی تعداد داوطلبان، از هر دو نفر، یک نفر امکان ورود پیدا می کند. گاهی نیز تعداد شرکت کننده و قبول شده یک به یک است. اما در رشته هایی مثل جغرافیا، گاهی میزان قبول شدگان به $\frac{1}{25}$ تعداد داوطلبان می رسد.

مرحله دوم آموزش: افرادی که در آزمون پایانی مرحله اول، امتیاز قبولی کسب کرده باشند، می توانند در مرحله دوم آموزش شرکت کنند. آموزش ها در این مرحله تخصصی و توأم با کارآموزی است. مسئولیت اجرای آموزش در مرحله دوم به عهده دانشگاه هاست و محتوای آموزش نیز توسط بخش

دانشگاهی آموزش و پرورش انجام می شود.

طی این دوره، معلمان دوره ابتدایی به طور آزمایشی، اما معلمان متقاضی کار در دوره های راهنمایی و متوسطه به طور قطعی و تقریباً رسمی، به کار می پردازند. در مرحله دوم آموزش، متقاضیان کار در دوره های متوسطه، مدتی را در مدرسه های راهنمایی و مدتی را در دبیرستان ها تدریس می کنند. در طی یک سال تحصیلی، سه بار محل خدمت معلمان تغییر می کند.

بعد از طی موفقیت آمیز دو سال آموزش، داوطلبان اجازه می یابند که به طور رسمی و به عنوان معلم، در مدرسه ها به کار مشغول شوند.

در فرانسه، همه ی معلمان در پایه های گوناگون، ۱۸ ساعت در هفته تدریس دارند، اما موظف اند تا سقف ۳۵ ساعت در مدرسه حضور داشته باشند. در این حضور اضافه، به اموری مثل ملاقات و گفت و گو با والدین، مطالعه و یا تدارک فعالیت های آموزشی می پردازند.

حقوق معلمان: به طور معمول حقوق معلمان زیاد نیست. هر معلمی در آغاز کار حدود ۱۷۰۰ یورو دریافتی دارد که این میزان برحسب سابقه ی کار او افزایش می یابد. مثلاً در پایان ۲۵ سال سابقه، حقوق معلم به ۳۰۰۰ یورو در ماه می رسد*. کارمندان دولت از جمله معلمان، بعد از ۳۵ سال کار بازنشسته می شوند و قرار است این مقدار به ۴۰ سال افزایش یابد. در فرانسه با توجه به وجود مشکلات اقتصادی، گرایش مردم به ویژه اقشار پایین جامعه به داشتن شغل دولتی بسیار زیاد است، این موضوع در

آموزش و پرورش مشکلاتی را به وجود آورده است؛ به دلیل آن که متقاضیان ورود به کار در آموزش و پرورش، معمولاً از اقشار پایین جامعه (حتی نسبت به دانش آموزان) هستند.

آموزش ضمن خدمت

براساس قانونی که در سال ۱۹۱۰ میلادی در فرانسه تصویب شده است، هر کارمند دولت باید در طول دوران خدمت خود ۳۶ هفته آموزش ضمن خدمت بگذرانند (به طور متوسط یک هفته در هر سال). معلمان نیز مثل سایر کارکنان دولت باید دوره های آموزشی ویژه ی خود را طی کنند. آموزش های ضمن خدمت معلمان، به دو صورت حضوری و غیرحضوری انجام می گیرد. آموزش های حضوری، شامل حضور در دوره های ویژه ی آموزشی این دوره، به دو شکل اداره و اجرا می شوند:

- کنفرانس های آموزشی که توسط بازرسان کل در مناطق آموزشی اداره و اجرا می شوند و شرکت در آن ها برای همه ی معلمان اجباری است.

- آموزش دبیران برگزیده و کارآمد آموزش های غیرحضوری شامل مطالعه ی جزوات آموزشی است که به وسیله ی بازرسان در مناطق آموزشی تولید می شود و برای کمک به آموزش معلمان در اختیار آن ها گذاشته می شود. این جزوات گاهی شامل محتوای نظرات مستقیم وزیر آموزش و پرورش در بهبود وضعیت آموزشی مدرسه ها نیز هستند.

مراکز اسناد آموزش و پرورش در مرکز و سایر مناطق نیز با تولید منابع کمک آموزشی و تحویل آن ها به مدرسه ها، به آموزش معلمان کمک می کنند.

در فرانسه، آموزش معلمان به عهده مرکزی مستقل به نام مرکز تحقیقات و آموزش معلمان است که به بخش دانشگاهی آموزش و پرورش وابسته است

زیرنویس
* این مقدار حقوق برای زندگی در شهر گرانی مثل پاریس کم، اما در شهرهای دیگر قابل تحمل است؛ اگرچه پیش تر کسانی که در پاریس کار می کنند، در شهرک های اطراف پاریس ساکن اند. اما در این شهرک ها، به طور متوسط کرایه ی یک آپارتمان ۵۰-۴۰ متری، حدود ۱۰۰۰ یورو است، البته سایر هزینه های زندگی این قدر سنگین نیستند.

منابع
۱. الوندی، حسین. گزارش سفر: برنامه ریزی درسی در کشور فرانسه. ۱۳۸۴.
۲. بهره گیری از مطالب نظام های آموزشی درج شده در سایت شورای عالی انقلاب فرهنگی.